

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 86/2025-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Ľubora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Máriou Čechovou, advokátkou, Slnecná 38/A, Slovenský Grob, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV (v súčasnosti Mestský súd Bratislava II) sp. zn. 17P/3/2020 z 26. augusta 2022 a rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 11CoP/124/2023-1336 z 15. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom okresného súdu sp. zn. 17P/3/2020 z 26. augusta 2022 a rozsudkom krajského súdu č. k. 11CoP/124/2023-1336 z 15. októbra 2024. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, žiada o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 9 000 eur a náhrady trov konania v sume 549,19 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu bolo manželstvo sťažovateľky a odporcu (otec maloletých detí) rozvedené (I. výrok), obe maloleté deti pochádzajúce z tohto manželstva boli na čas po rozvedení manželstva zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov vykonávanej v krátkych trojdňových intervaloch počas bežného roka, t. j. mimo prázdnin a sviatkov (II. výrok), súd určil oprávnenie oboch rodičov zastupovať maloleté deti pri správe ich majetku (III. výrok), počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov súd výživné neurčil (IV. výrok), zamietol návrh sťažovateľky na určenie

vyživovacej povinnosti otcovi (V. výrok), zamietol návrh otca na určenie predbežnej vykonateľnosti rozsudku (VI. výrok) a napokon posledným výrokom žiadnemu z účastníkov tohto konania náhradu trov konania nepriznal (VII. výrok). Proti rozsudku okresného súdu v jeho II., IV. a V. výroku podala sťažovateľka odvolanie.

3. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol vo výroku II rozsudok okresného súdu zmenený v dôsledku súdom schválenej rodičovskej dohody v časti vykonávania striedavej osobnej starostlivosti v týždenných intervaloch, v časti výrokov III (zastupovanie maloletých pri správe majetku) a IV (neurčenie výživného počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov) bol rozsudok okresného súdu potvrdený, pretože krajský súd po preskúmaní a vyhodnotení možností a schopností a majetkových pomerov oboch rodičov, prihliadnuc na ich životnú potrebu a odôvodnené potreby detí, dospel k záveru, že určenie výživného v tomto prípade nie je dôvodné. Vo vzťahu k výroku V (zamietnutie návrhu sťažovateľky na určenie výživného otcovi) krajský súd uviedol, že ho zrušil pre jeho nadbytočnosť, pretože určenie výživného na maloletých je beznávrhovým konaním. Krajský súd zároveň žiadnemu z účastníkov konania nárok na náhradu trov konania nepriznal.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v konaní o ústavnej sťažnosti namietala, že sudy v preskúmanom konaní neustálili reálny príjem otca, pričom poukazovala na nedostatočné listinné dôkazy predložené otcem na účely preukázania majetkových pomerov zo strany otca, nevykonanie ňou opakovane navrhovaného doplnenia dokazovania na účely preukázania reálnych, ale aj potenciálnych príjmov otca, nezohľadnili dostatočne finančnú situáciu matky v čase po rozvoде, ktorá nemá rovnakú životnú úroveň ako otec a všetky náklady na maloletých hradí jej druhý manžel. Z pohľadu záverov týkajúcich sa životnej úrovne otca považuje sťažovateľka napadnuté rozhodnutia za nepreskúmateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie práva na rovnosť v konaní sťažovateľky (čl. 47 ods. 3 ústavy) rozsudkom okresného súdu, ako aj rozsudkom krajského súdu, ktorými bolo okrem iného rozhodnuté, že počas trvania striedavej osobnej starostlivosti súd výživné neurčil.

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu:

6. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd, ktorý tak aj učinil. Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľke domôcť sa

ochrany základných práv proti ich porušeniu rozsudkom okresného súdu v odvolacom konaní, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany.

7. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

8. Právomoc ústavného súdu vymedzená ústavou mu neumožňuje, aby nahrádzal rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nedisponujú inými možnosťami účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú sťažovateľovi právo voľby medzi ústavnými orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy je možné jednoznačne vyvodiť, že sťažovateľ pred tým, ako požiada o ochranu ústavný súd, musí vyčerpať všetky (iné) dostupné a účinné prostriedky ochrany svojich práv.

9. Vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľka oprávnená podľa osobitných (procesných) predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom [§ 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde]. V prípade nesplnenia tejto podmienky platí, že ústavný súd na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietne ústavnú sťažnosť ako neprípustnú. Výnimkou z tohto pravidla je situácia, keď sťažovateľka preukáže, že právne prostriedky, ktoré jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd, nevyčerpala z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Dôkazné bremeno pri preukazovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa spočíva na sťažovateľke.

10. Za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd na účely § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa považuje taký, ktorý je potenciálne spôsobilý sťažovateľke privodiť zmenu jej právneho postavenia a zároveň jej ponúka šancu na úspech v konaní. Privodenie zmeny sťažovateľky je determinované tým, že orgán verejnej moci, ktorý rozhoduje o právnom prostriedku, má právomoc rozhodnutie či iný zásah do práva alebo slobody zrušiť alebo zmeniť a zároveň odstrániť protiústavný alebo protizákonný stav. Rozhodnutie tohto orgánu musí byť záväzné pre porušovateľa (IV. ÚS 82/2020). Všetky tieto parametre spĺňa v podmienkach posudzovanej veci dovolanie ako dostupný a účinný prostriedok nápravy spôsobilý priaznivo ovplyvniť postavenie sťažovateľky, a to buď v podobe kasačného rozhodnutia o zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu [§ 449 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], alebo v podobe jeho revízie (§ 449 ods. 3 CSP).

11. Po preskúmaní dôvodov ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že argumentácia týkajúca sa nesprávne zisteného skutkového stavu vo vzťahu k príjmom a životnej úrovni sťažovateľky, ako i otca maloletých je subsumovateľná pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, čo vyplýva

z ustálenej judikatúry ústavného súdu (z recentných rozhodnutí II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 314/2020, III. ÚS 177/2021). Pod tento dovolací dôvod sú totiž subsumovateľné aj zásadné vady dokazovania vrátane nevykonania dokazovania, ak ide o zjavne excesívne (a pritom pre rozhodnutie podstatné) skutkové závery, ktoré nemajú oporu vo vykonaných dôkazoch, a teda odôvodnenie rozhodnutia súdu je v tomto smere zmätočné (či už absentujúce, alebo zmätočné v jeho obsahu), čo sťažovateľka vo svojej skôr rekapitulovanej argumentácii obsahovo prezentuje. Ako z právnej vety publikovanej v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 69/2020 vyplýva, pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 4 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. V nadväznosti na uvedené taký záver platí pre všetky podstatné body rozhodnutia obsahovo relevantné pre finálny výsledok.

12. Podľa zistenia ústavného súdu rozsudok krajského súdu nadobudol 26. novembra 2024 právoplatnosť a sťažovateľka proti nemu v zákonnej lehote dovolanie nepodala.

13. Ústavný súd zastáva názor, že pred podaním ústavnej sťažnosti sťažovateľka mohla a mala namietat' porušenie svojich základných práv v dovolaní, ktorého prípustnosť mohla odôvodniť zmätočnosťou vyplývajúcou z dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP spôsobom prezentovaným v bode 11 tohto odôvodnenia. Ústavný súd dospel k záveru, že tu existuje procesná platforma, na ktorej sa sťažovateľka ako strana sporu mohla účinne domáhať ochrany svojich základných práv. Skutočnosť, že sťažovateľka nevyužila svoje zákonné právo, nie je dôvodom, aby ústavný súd, ktorý (nad rámec možného prieskumu ústavnej udržateľnosti rozhodnutia dovolacieho súdu iniciovaného skôr popísaným spôsobom) nie je skutkovým súdom, pred ktorým je možné viesť polemiku len na úrovni zákona alebo skutkového stavu (čoho sa domáha sťažovateľka), reparoval jej pochybenie.

14. Keďže sťažovateľka nevyčerpala právne prostriedky, ktoré jej priznáva zákon na ochranu jej práv, a nepreukázala, že sa tak stalo z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ústavný súd sa meritórne nezaoberal podanou ústavnou sťažnosťou, ale túto pri predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu